

33 שנחרב (ובזה מתרץ בזהר מ"ש "ויבך על צואריו עוד",
34 שאז היתה בכי' נוספת, גם על "גלות בתראה", על הגלות
35 הכי אחרון).

36 ויש לתמוה:

37 מדוע רק יוסף בכה על חורבן ביהמ"ק – ולא יעקב?
38 ותירוצו של רש"י²³ בשם רבותינו שיעקב "הי" קורא את
39 שמע", הרי לפי הזהר, לכאורה, אינו תירוץ:

40 ע"פ פי' הכתוב "ויפול על צואריו גו" כפשוטו, שלא
41 הייתה הבכיה בגלל החורבן, והטעם ש"יעקב לא נפל על
42 צוארי יוסף ולא נשקו" הוא מפני שקרא את שמע, הרי
43 מודגש בזה גודל עבודתו של יעקב: גם בעת שראה את
44 בנו בפעם הראשונה לאחר שרבות בשנים חשב כי איננו
45 בחיים – בכ"ז לא הפסיק מקריאתו את שמע. ועוד יותר:
46 שמחה עצומה זו לא הטרידתו מלכוון בקריאת (פסוק
47 ראשון ד) שמע שצריכה כוונה²⁴.

48 אבל לפי פי' הזהר: איך אפשרי שיעקב אבינו לא
49 נתרגש ולא נטרד ע"י חורבן בית המקדש, והי' יכול בשעה
50 זו לקרות את שמע בכוונה?!

51 ד. וביאור הדבר: ענין הבכיה כפשוטו, בעניני העולם,
52 הוא בכדי להקל על הבוכה. וכנראה בחוש, שכאשר האדם
53 בוכה על ענין המיצר ומעיק לו, אין בכוחה של בכיה זו
54 לתקן משהו בדבר שגרם אותה, אלא שבכה – וירווח לו
55 ועדמ"ש היתה לי דמעתתי לחם וגו'²⁵. מזה מובן אשר
56 כשיש בידו לתקן את הענין, הרי, אדרבה, אין מקום
57 להרגיע רוחו בבכיה אלא צריך הוא לעשות ולתקן.
58 ולכן כשרואה "חורבן מקדשו" של חבריו – משתתף
59 בצערו ובוכה, אבל (עיקר) התיקון ובנין ביהמ"ק מחדש
60 אינו תלוי בו אלא בחברו. הוא יכול ומחוייב לעזור
61 לחבריו: (א) ע"י שיוכחו (בדרכי נועם), (ב) ע"י שיעורר
62 רחמים ויתפלל עליו, אבל הביטול בפועל של החטאים
63 שגרמו שנשתלחה יד במקדש חברו תלוי בחברו שהוא
64 בעל בחירה.

1 שהיא: "להיות לו דירה בתחתונים"¹². וזה תלוי בעבודת
2 בני ישראל (שהרי "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"¹³
3 שהיא ראשית העבודה ועיקרה ושרשה), שהם יעשו דירה
4 לו יתברך בתחתונים, ע"י שכל אר"א מהם יזכך את גופו
5 ונפשו הבהמית וחלקו בעולם. ולכן העיקר בזה (גם לגבי
6 בחי' "ראש") הוא בחי' ה"צואר" שבו שעל-ידו נשלמת
7 עבודה זו כנ"ל.

8 ובזה יבואר מה שיוסף ובנימין בכו איש על צוארי
9 אחיו, ולא על הראש: (א) על ראשו של בן ישראל, על
10 נשמתו, אין לבכות: נשמת ישראל "גם בשעת החטא היתה
11 באמנה אתו ית"¹⁴; (ב) תכליתו של בן ישראל אינה בראשו
12 – בעבודתה של הנשמה לעצמה; אלא בצוארו – לפעול
13 בגוף, בנה"ב ובחלקו בעולם¹⁵, כנ"ל.

14 ג. אמנם צריך להבין:
15 למה בכה יוסף על המקדשות בחלקו של בנימין,
16 ובנימין בכה על המשכן בחלקו של יוסף; לכאורה אדרבה
17 כל אחד מהם עליו לבכות על חורבן בית המקדש שבחלקו
18 הוא? הרי "אדם קרוב אצל עצמו"¹⁶!

19 (ועד כדי כך דאפילו במצות אהבת ישראל – וגם לפי
20 המבואר בחסידות בגודל איכותה וכמותה של אהבה זו¹⁷,
21 עכ"ז הרי – האהבה אינה אלא באופן של "ואהבת לרעך
22 כמוך", בכ"ף הדמיון, ואינה מגיעה ממש לאותה המדה
23 שהוא אוהב את עצמו¹⁸, וכמו שמובא באגה"ק¹⁹ – באותה
24 אגרת עצמה שבזה מאריך עד כמה יש להרבות במתן
25 צדקה שהיא מדת החסד – אשר בשעה שאין בידו אלא
26 קיתון אחד של מים – הנה חיך קודמין²⁰)

27 וא"כ הרי בודאי שלכל אחד מהם נוגע יותר הביהמ"ק
28 שלו, ובמילא גם הבכיה היא ראשית-כל על חורבנו של
29 המקדש שלו.

30 עוד צריך להבין:

31 על הפסוק²¹ "ויפול (יוסף) על צואריו (של יעקב) ויבך
32 על צואריו עוד", אי' בזהר²² שיוסף בכה על ביהמ"ק

(12) תנחומא נשא טז.

(13) ברכות לג, ב. וש"נ.

(14) תניא פכ"ד. ולהעיר ממרז"ל (סנהדרין מד, א): אע"פ שחטא ישראל (אותיות ל"ראש) הוא.

(15) תניא פל"ז (מח, ב): הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל כו' ולא ירדה להתלבש בעוה"ז וכי' רק להמשיך אור לתקנם כו'.

(16) סנהדרין ט, ב. וש"נ. – ולהעיר אשר "הוא יותר קרוב מכמו הקרוב אפי' ראשון בראשון, דהיינו שני אחים או אב ובנו, שהרי גם להאב או להאח לא יהי' מושג השכל ע"י מחשבתו כ"א לגבי עצמו לבד, והיינו כי השני קרובים האב ואח ה"ה דבר נוסף על עצמותו אבל היותו קרוב לגבי עצמו אין שום דבר נוסף כלל על עצמותו" (וככה תרל"ז פ"ב).

(17) תניא פל"ב. דרמ"צ מצות אהבת ישראל. לקו"ש ח"ב ע' 300, 435.

(18) וככה תרל"ז שם. – ואף שאהבת ישראל היא אהבה עצמית (שזהו פי' "כמוך" – כאהבת עצמו שהיא אהבה עצמית (לקו"ש שם)), היא דוגמת אהבת אחים (ראה תניא פל"ב), וקרבת האחים אינה קרבת האדם לעצמו, ככהערה 16.

(19) ס' טז.

(20) נדרים פ, ב. ב"מ סב, א.

(21) פרשתנו מו, כט.

(22) ח"א ריא, סע"א.

(23) ח"א פרשתנו שם.

(24) ברכות יג, ב. שו"ע אדה"ז ס"ג ס"ה.

(25) תהלים מב, ד וראה פרש"י ואוה"ת שם. ונ"ש.